

Gimnazjum Publiczne im. Róży Zamoyskiej w Zwierzyńcu

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

Z GEOGRAFII

1. Formy i metody sprawdzania i oceniania osiągnięć ucznia

Przedmiotem oceny są:

- a) *wiadomości*
- b) *umiejętności*
- c) *postawa* - aktywność, systematyczność, samodzielność w pracy, współpracy w grupie, praca domowa, prezentacja przygotowanej samodzielnie siebie pracy.

Ocenie podlegać będzie:

- wiedza (znajomość problemów geograficznych) w szerokim znaczeniu;
- umiejętność logicznego łączenia poszczególnych elementów geograficznych;
- trafność określania zjawisk geograficznych;
- umiejętność posługiwania się atlasem;
- wkład w pracę i przygotowanie się do lekcji;
- aktywność na lekcji (udział w dyskusjach: argumentowanie, przekonywanie);
- formy aktywności dodatkowej (samodzielne przygotowanie dodatkowych informacji geograficznych, udział w przedsięwzięciach poszerzających wiedzę geograficzną i dzielenie się zdobytymi informacjami z kolegami w klasie, przedstawianie własnych poglądów).

Uczniowie w toku zajęć lekcyjnych mogą otrzymywać oceny częściowe za:

- krótkie sprawdziany wiedzy - kartkówki;
- odpowiedź ustną (połączoną ze znajomością mapy);
- sprawdzian wiadomości po zakończonym dziale;
- samodzielnie wykonaną pracę domową;
- aktywność na lekcji (lub jej brak);
- przygotowanie do lekcji (przynoszenie zeszytów przedmiotowych, podręczników, zeszytów ćwiczeń, ołówka, linijki i kredek ołówkowych w kolorach używanych na mapach);
- krótkie odpowiedzi w toku lekcji;
- pisemne zadania testowe;
- udział w dyskusjach;
- prezentowanie pracy grupy;
- prezentację dłuższych wypowiedzi popartych literaturą;
- wykonanie prac dodatkowych (zaproponowanych przez ucznia lub wskazanych przez nauczyciela), wynikających z zainteresowań ucznia, wiążących się z programem jak i wykraczające poza program np.: własne działania na rzecz środowiska potwierdzone przez dorosłych, przygotowanie materiału do nowej lekcji, zorganizowanie wystawy, konkursu itp.

Zarówno odpowiedzi ustne jak i pisemne powinny być oparte o umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji: podręcznika, zeszytu ćwiczeń, map różnej treści, rocznika statystycznego, słownika geograficznego, czasopisma, literatury popularno-naukowej. Prowadzi to do praktycznego wykorzystania wiedzy geograficznej, co jest głównym celem kształcenia geograficznego.

2. Zasady oceniania i klasyfikacji

1. Uczeń otrzymuje oceny semestralną (półroczną) i roczną.
2. Oceny cząstkowe ustala się w skali od 1 do 6 z możliwością rozszerzenia o „+” i „-”.
3. Uczeń otrzymuje oceny za wiadomości i umiejętności, a także oceniana jest „postawa” tzn.:
 - aktywna praca na lekcji: samodzielna, odkrywczą, kreatywną;
 - systematyczność w przygotowaniu się do lekcji;
 - samodzielność pracy na lekcji;
 - umiejętność współpracy w grupie;
 - praca domowa - jej rzetelność, estetyka, zgodność z tematem i samodzielność wykonania;
 - prezentacja dodatkowej wykonanej przez ucznia pracy;
 - frekwencja na zajęciach;
 - prowadzenie zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń;
 - udział w konkursach.
4. Uzasadnione propozycje nauczyciela o przewidywanej ocenie z przedmiotu przedstawione są wszystkim uczniom w obecności klasy nie później niż na dwa tygodnie, a w przypadku zagrożenia oceną niedostateczną na miesiąc przed planowanym klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady Pedagogicznej.
5. Warunki i tryb uzyskania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych obowiązuje zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania.
6. Sprawdzenie wiadomości i umiejętności odbywać się będzie przez:
 - a) wypowiedź ustną;
 - b) prace pisemne (sprawdziany i kartkówki):
 - w formie pytań opisowych i problemów,
 - w formie testów,
 - ćwiczeń na mapach;
 - c) ćwiczenia;
 - d) orientacja na mapie w różnych formach; przy mapie ściennej, w atlasie uczniowskim, na mapie konturowej, na sprawdzianach i kartkówkach.
7. Za aktywny udział w lekcji uczeń dostaje znak „+” lub jego wielokrotność, zależnie od stopnia realizacji i złożoności danego zadania. Pięć zdobytych plusów zamienianych jest na ocenę bardzo dobrą. Przy czym uczeń może postanowić, że chciałby zamienić na ocenę np. trzy lub cztery swoje plusy, wówczas otrzymuje odpowiednio ocenę dostateczną lub dobrą.
8. Jeśli uczeń nie pracuje na lekcji i w rezultacie nie potrafi przedstawić wyników swojej pracy, za niewykonane zadanie otrzymuje znak „-” lub jego wielokrotność bądź ocenę niedostateczną, w zależności od stopnia złożoności wykonywanego zadania. Trzy minusy zamieniane są na ocenę niedostateczną.
9. Prace klasowe są dla uczniów obowiązkowe i zapowiadane przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem. Termin sprawdzianu nauczyciel zapisuje w dzienniku. Sprawdziany będą przeprowadzane po opracowanym dziale materiału lub w miarę potrzeb.
10. Uczeń nieobecny na sprawdzianie zobowiązany jest w terminie dwóch tygodni od chwili jego przeprowadzenia do zaliczenia materiału, który obejmował. Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może napisać sprawdzianu z całą klasą (np. długa choroba, pobyt w szpitalu), termin zaliczenia materiału musi być uzgodniony indywidualnie z nauczycielem. Przy czym jeśli uczeń jest nieobecny tylko na jednej lekcji, na której odbywa się praca klasowa, wówczas podchodzi do sprawdzianu na lekcji następnej.

11. Zwrot ocenionych prac ucznia musi odbyć się w terminie do 4 lekcji przy 2 godzinach tygodniowo lub 2 lekcji przy 1 godzinie w tygodniu od przeprowadzenia sprawdzianu. Uczeń otrzymuje na lekcji do wglądu sprawdzoną pracę pisemną, zapoznaje się z jej wynikiem i ewentualne zastrzeżenia zgłasza do nauczyciela. Prace przechowywane są w dokumentacji nauczyciela do końca roku szkolnego.
12. Uczeń ma prawo do poprawienia oceny od niedostatecznej do dobrej otrzymanej z pracy klasowej w terminie nieprzekraczającym 10 dni od otrzymania oceny.
13. Poprawa prac klasowych może się odbywać na zajęciach lekcyjnych lub konsultacjach i jest przeprowadzana dla ucznia tylko raz. Otrzymana ocena z poprawy jest oceną ostateczną i wpisywana jest do dziennika.
14. Nauczyciel może przeprowadzać krótkie (5 - 15 minutowe) kartkówki bez zapowiedzi z zakresu materiału maksymalnie obejmującego 3 ostatnie lekcje.
15. Uczeń nie ma możliwości pisemnej poprawy kartkówki, może natomiast ocenę niedostateczną uzyskaną z tej formy sprawdzania wiadomości poprawić na najbliższej lekcji odpowiadając ustnie z zakresu 3 ostatnich tematów lekcyjnych.
16. Ocena z kartkówki traktowana jest jak ocena z odpowiedzi ustnej, gdyż daje dowód przygotowania się ucznia z 3 ostatnich tematów lekcyjnych.
17. Uczeń ma obowiązek przynoszenia na zajęcia kompletu niezbędnych pomocy do nauki.
18. Raz w semestrze uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji bez podania przyczyny - wykorzystuje wówczas swoją szansę.
19. Nieobecność na lekcji nie zwalnia ucznia z przygotowania się do zajęć. Jeżeli uczeń był nieobecny na ostatniej (jednej) lekcji ma obowiązek uzupełnienia w zeszycie przedmiotowym tematu z ostatniej lekcji i wykonania zadanej pracy domowej.
20. Każdy brak pracy domowej – uczeń ma obowiązek po omówieniu tematu wykonać zadania w zeszycie ćwiczeń dotyczące tematu lekcji, zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń odnotowywany jest w dzienniku lub notatniku nauczyciela znakiem „-”. Trzy minusy są równoznaczne z oceną niedostateczną.
21. Przy ocenieniu zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń bierze się pod uwagę systematyczność, poprawność i staranność prowadzenia notatek oraz wykonywania rysunków. Brak systematycznie wykonywanych prac domowych w zeszycie ćwiczeń, wpływa na obniżenie oceny końcowej za prowadzenie zeszytu.
22. Nauczyciel może sprawdzać zeszyty ćwiczeń w trakcie odpowiedzi ustnych. Jeżeli uczeń nie zgłosił nauczycielowi na początku lekcji braku pracy domowej, a w trakcie odpowiedzi ustnej okazuje się, że jej nie ma, nauczyciel wpisuje ocenę niedostateczną do dziennika lekcyjnego i zeszytu ćwiczeń z jednoczesną adnotacją o jej uzupełnieniu.
23. Jeżeli na kolejną, najbliższą lekcję uczeń nie uzupełnia braku pracy domowej, nauczyciel może wystawić kolejną ocenę niedostateczną za niewykonanie polecenia nauczyciela.

24. Uczeń, który odrobił pracę domową, ale jej wykonanie jest identyczne jak praca kolegi/koleżanki (tzn. są te same odpowiedzi lub te same błędne odpowiedzi, te same błędy merytoryczne) otrzymuje ocenę niedostateczną do dziennika i zeszytu przedmiotowego za niesamodzielnie wykonane zadanie domowe. Jednocześnie ma obowiązek poprawy tej pracy i oceny na najbliższe zajęcia.
25. Ocena pracy ucznia jest jawna, obiektywna, umotywowana i systematyczna. O wszystkich stopniach oraz znakach „+” i „-” uczeń jest informowany w momencie ich wystawiania.

3. Kryteria oceniania i zasady wystawiania oceny półrocznej i rocznej

Oceny klasyfikacyjne półroczne i roczne ustalone są w stopniach według następującej skali:

<i>stopień celujący</i>	<i>6</i>	<i>W ocenianiu bieżącym dopuszcza się możliwość stosowania znaków „+” i „-”</i>
<i>stopień bardzo dobry</i>	<i>5</i>	
<i>stopień dobry;</i>	<i>4</i>	
<i>stopień dostateczny</i>	<i>3</i>	
<i>stopień dopuszczający</i>	<i>2</i>	
<i>stopień niedostateczny</i>	<i>1</i>	

Wiedza i umiejętność ucznia sklasyfikowana została na poziomach:

- **Podstawowym** - obejmuje on poziom konieczny i podstawowy, i pozwalają wystawić ocenę dopuszczającą lub dostateczną.
Wymagania na tym poziomie obejmują treści:
 - najbardziej przystępne;
 - najprostsze i najbardziej uniwersalne;
 - najpewniejsze naukowo i najbardziej niezawodne;
 - niezbędne na danym i wyższym etapie wykształcenia;
 - bezpośrednio użyteczne w pozaszkolnej działalności ucznia.
- **Ponadpodstawowym** - obejmuje poziom rozszerzający, dopełniający i wykraczający, odpowiadający odpowiednio ocenom: dobrej, bardzo dobrej i celującej.
Wymagania na tym poziomie obejmują treści:
 - bardziej złożone i mniej typowe;
 - w pewnym stopniu hipotetyczne;
 - przydatne, ale nie niezbędne na danym i wyższym etapie kształcenia;
 - pośrednio użyteczne w pozaszkolnej działalności uczniów;
 - trudne do opanowania;
 - najbardziej złożone i unikatowe;
 - twórcze naukowo i oryginalne.

Uczeń jest oceniany co najmniej raz w semestrze z każdej formy aktywności (odpowiedź ustna, pisemna i inne formy odpowiedzi).

Ocenię podlega także praca i postępy - nie tylko zaś stan wiedzy i umiejętności. Ocenianie ma się przyczynić do rozwoju, ma wskazać uczniowi, co osiągnął, co zrobił, ile

potrafi (a czego jeszcze nie umie). Ma dostarczyć informacji o aktywności, postępach, trudnościach lub też specjalnych uzdolnieniach ucznia.

Oceniając wiedzę i umiejętności ucznia, uwzględniane są również jego indywidualne możliwości. Brane jest pod uwagę jego zaangażowanie w pracę na lekcji jak również wysiłek włożony w przygotowanie się do zajęć lekcyjnych.

Sprawdzanie i ocenianie wiadomości i umiejętności uczniów odbywa się na bieżąco w czasie trwania 2 semestrów. Połączone jest z ocenianiem słownym - przekazywaniem informacji zwrotnej o wynikach uczenia się, formułowaniem wskazówek oraz ocenianiem wyrażonym stopniem szkolnym.

Kryteria oceniania

A) Ocena za odpowiedź ustną:

Stopień celujący otrzymuje uczeń, którego:

- * odpowiedź wskazuje na szczególne zainteresowania przedmiotem. Treść wykracza poza program nauczania, zawiera wiadomości spoza źródeł podręcznikowych;

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, którego:

- * odpowiedź jest wyczerpująca w zakresie wiedzy podstawowej, rozszerzonej i dopełniającej treść; nie wykracza jednak poza program; poprawna językowo;

Stopień dobry otrzymuje uczeń, którego:

- * odpowiedź jest zasadniczo samodzielna, zawiera większość wymaganych treści z zakresu wiedzy podstawowej i rozszerzonej; odpowiedź wyczerpująca, poprawna pod względem językowym;

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

- * zna najważniejsze treści wiedzy podstawowej i potrafi je zinterpretować. Odpowiedź odbywa się przy niewielkim ukierunkowaniu ze strony nauczyciela. Występują nieliczne błędy rzeczowe i językowe (stosowanie terminów i pojęć).

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, którego:

- * odpowiedź zawiera przynajmniej 50% wiedzy i umiejętności - wiedzę niezbędną do realizacji celów z przedmiotu w toku dalszego kształcenia. Możliwe są liczne błędy merytoryczne i językowe (stosowanie terminów, nazewnictwo, pojęcia). Uczeń zna podstawowe treści i przy pomocy nauczyciela - zasadniczo daje odpowiedź na postawione pytania;

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, którego:

- * odpowiedź nie spełnia podanych wyżej kryteriów oceny dopuszczającej;

B) Ocena za wypowiedź pisemną:

W wypowiedzi pisemnej brane będzie pod uwagę:

- dobór materiału rzeczowego, zakres wiedzy i poziom merytoryczny (umiejętność doboru i zakres treści, wyjaśnienie zjawisk i procesów, poprawne stosowanie terminów i nazw geograficznych);
- zrozumienie tematu;
- poprawność stylistyczna i kultura wypowiedzi;
- sposób prezentacji jako umiejętność posługiwania się wiedzą;
- samodzielność wykonanej pracy, dokładność wykonanych rysunków, wykresów;

- twórczość i kreatywność w działaniu.

Kryteria oceniania prac pisemnych przedstawiają się następująco:

Uczeń, który pracę napisał na ocenę bardzo dobrą i poprawnie rozwiązał zadanie dodatkowe otrzymuje ocenę	<i>celujący</i>
od 90% pkt. możliwych do zdobycia	<i>bardzo dobry</i>
od 75% pkt. możliwych do zdobycia	<i>dobry</i>
od 50% pkt. możliwych do zdobycia	<i>dostateczny</i>
powyżej 34% pkt. możliwych do zdobycia	<i>dopuszczający</i>
od 0 do 33% pkt. możliwych do zdobycia	<i>niedostateczny</i>

C) Ocena za samodzielne wykonanie pracy dodatkowej i jej prezentacja:

Kryterium brany pod uwagę podczas oceniania będzie:

- zrozumienie tematu;
- znalezienie i wybór źródeł informacji;
- zakres wiedzy przedmiotowej;
- dobór materiału rzeczowego;
- sposób prezentacji jako umiejętność posługiwania się wiedzą i pojęciami;
- konstrukcja pracy i jej forma graficzna: wstęp, rozwinięcie, zakończenie, wykaz literatury.

Stopień **celujący** otrzymuje uczeń, którego:

- przygotowanie i przedstawienie pracy wskazuje na szczególne zainteresowania przedmiotem;
- treść wykracza poza program nauczania zawiera wiadomości z poza źródeł podręcznikowych;
- uczeń podejmuje się własnej oceny, przedstawiania i broni swojego poglądu.

Stopień **bardzo dobry** otrzymuje uczeń, którego:

- przygotowana praca w sposób pełny ujmuje przedstawiony problem; zawiera wszystkie ważne aspekty tematu, przedstawiona jest w sposób ciekawy i nie budzący zastrzeżeń.

Stopień **dobry** otrzymuje uczeń, którego:

- referat przygotowany jest w sposób poprawny, ale temat nie jest do końca wyczerpany.

Stopień **dostateczny** otrzymuje uczeń, którego:

przygotowany referat jest zgodny z tematem, ale ujęty jest w sposób pobieżny, brakuje podstawowych zagadnień, praca nie ma poprawnej konstrukcji: wstęp, rozwinięcie i zakończenie.

Stopień **dopuszczający** otrzymuje uczeń, którego:

- dodatkowa praca samodzielna jest chaotyczna, brakuje logicznego połączenia problemu, a temat przedstawiony jest bardzo pobieżnie i nie do końca zgodny z tematem;

Stopień **niedostateczny** otrzymuje uczeń, którego:

- przygotowana praca jest nie na temat, uczeń nie potrafi jej przekazać, nie wnosi niczego nowego z zakresu wiedzy ucznia.

4. KRYTERIA OCEN PÓLROCZNYCH I ROCZNYCH

Ocena półroczna i roczna wyrażona w skali ocen od 1 do 6 poparta jest szczegółową i dokładną informacją o postępach ucznia. Podczas wystawiania ocen brane są pod uwagę zdobyte oceny według w/w kryteriów. Ważnym elementem oceny ucznia jest również jego postawa, zaangażowanie w naukę i pracę, a także frekwencja na lekcjach geografii.

Ocenę **celującą** otrzyma uczeń, który spełnia w/w kryteria oraz:

- ✓ posiada szczególnie oryginalne i twórcze osiągnięcia opierające się na gruntownej wiedzy wykraczającej poza program nauczania dla danej klasy;
- ✓ potrafi selekcjonować i hierarchizować wiadomości;
- ✓ bierze udział w olimpiadzie przedmiotowej (jest laureatem i finalistą olimpiady przedmiotowej).

Ocenę **bardzo dobrą** dla ucznia, który oprócz w/w kryteriów:

- ✓ w wysokim stopniu opanował treści dopełniające, rozszerzone o wiedzę wykraczającą poza materiał przewidziany w programie;
- ✓ jest systematyczny, wyróżnia się swoją pracą spośród innych uczniów w klasie;
- ✓ ma zaliczone wszystkie sprawdziany na ocenę dobrą+ lub wyższą;
- ✓ potrafi łączyć i wyciągać wnioski z zadanych problemów geograficznych;
- ✓ samodzielnie rozwiązuje zadania o wysokim poziomie złożoności;
- ✓ zachowuje wzorową dokładność i staranność w rozwiązywaniu zadań;
- ✓ prawidłowo stosuje terminy geograficzne wymienione w osiągnięciach z poziomów: podstawowego i rozszerzonego;
- ✓ samodzielnie interpretować fakty i zjawiska oraz bronić swych poglądów.

Ocena **dobra** przysługuje uczniowi, który:

- ✓ opanował zakres materiału określony w minimum programowym i nieznacznie go rozszerzył;
- ✓ samodzielnie rozwiązuje zadania o średnim poziomie złożoności;
- ✓ zachowuje dokładność i staranność wystarczającą do poprawnego rozwiązywania zadań;
- ✓ wypowiada się pełnymi zdaniami;
- ✓ ma zaliczone wszystkie sprawdziany na ocenę pozytywną;
- ✓ właściwie stosuje terminologię przedmiotową;
- ✓ aktywnie uczestniczy w zajęciach oraz rozwiązuje typowe problemy z wykorzystaniem poznanych metod;
- ✓ samodzielnie pracuje z podręcznikiem oraz z materiałem źródłowym.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- ✓ opanował wiadomości określone w minimum programowym (ma większość osiągnięć z poziomu podstawowego);
- ✓ samodzielnie rozwiązuje proste zadania;
- ✓ zachowuje poprawność i staranność wystarczającą do poprawnego rozwiązywania zadania;
- ✓ prawidłowo stosuje większość terminów geograficznych wymienionych

- ✓ w osiągnięciach z poziomu podstawowego;
- ✓ otrzymał pozytywne oceny za sprawdziany przeprowadzone w danym semestrze, lub zaliczył je podczas jednej poprawy;
- ✓ uczęszcza na lekcje i jest do nich przygotowany;
- ✓ potrafi z niewielką pomocą nauczyciela rozwiązywać typowe problemy;
- ✓ analizuje również podstawowe zależności, próbuje porównywać, wnioskować i zajmować określone stanowisko.

Ocenę **dopuszczającą** uzyskuje uczeń, który:

- ✓ ma problemy z przyswojeniem wiadomości określonych w minimum programowym;
- ✓ nie potrafi łączyć zjawisk z określoną przyczyną oraz nie rozumie jakie wywołuje ona skutki;
- ✓ nie pisał przynajmniej jednego sprawdzianu i nie ma zaliczonych prac klasowych na ocenę przynajmniej dopuszczającą;
- ✓ zapomina o przynoszeniu na zajęcia kompletu niezbędnych pomocy w tym również i zeszytu;
- ✓ jego frekwencja jest w powyżej 50% wszystkich godzin lekcyjnych;
- ✓ nie jest systematyczny (ma braki w pracach domowych, nie prowadzi systematycznie zeszytu ćwiczeń, prowadzenie zeszytu przedmiotowego budzi zastrzeżenia);
- ✓ z pomocą nauczyciela potrafi nadrobić braki w podstawowych umiejętnościach.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- ✓ nie umie podstawowych wiadomości określonych w podstawie programowej;
- ✓ nie rozwiązuje najprostszyc zadań”, nawet przy pomocy innych uczniów lub nauczyciela;
- ✓ nie zachowuje minimalnej dokładności i staranności, koniecznej do poprawnego rozwiązania zadania;
- ✓ nie stosuje terminów geograficznych wymienione w osiągnięciach z poziomu podstawowego;
- ✓ nie ma zaliczonych prac klasowych, nie pisał(a) ich, bo jest nieobecny(a) na zajęciach lub nie podjął próby ich poprawy w wyznaczonym terminie;
- ✓ frekwencja jest poniżej 50% wszystkich godzin lekcyjnych;
- ✓ nie odrabia prac domowych, na każdą lekcję jest nieprzygotowany (nie umie i nie ma niezbędnych pomocy, nie prowadzi zeszytu przedmiotowego).

Wobec uczniów, którzy otrzymali orzeczenia i opinie z poradni psychologiczno-pedagogicznej, wymagania są niższe i określone indywidualnie, stosownie do wskazówek udzielonych w tych dokumentach.